

Start en finish ChipKnip

In het najaar van 1995 werd de ChipKnip in een bijeenkomst in het Musis Sacrum te Arnhem gelanceerd.

De start vond plaats door uitreiking van de 'eerste' ChipKnip aan dr W.Duisenberg (dir DNB).

De uitreiking vond plaats door R. Minderhoud (destijds directielid ING) en op dat moment de jaarlijks roulerende voorzitter van het banken comité van de NVB.

Pikant was, dat enkele maanden later door dezelfde vertegenwoordiger, R. Minderhoud, de ontwikkeling van Chipper werd aangekondigd in een samenwerkingsverband tussen KPN en ING/Postbank.

De begin 1996 ingevoerde Chipknip zou dus geduchte concurrentie kunnen krijgen van Chipper. Geschiedenis leert dat reeds in 2003 Chipper ter zielen ging en recentelijk eind 2014 dan ook de ChipKnip.

Was het een slecht concept? Deugde de technologie niet? Werd het ingehaald door recente innovaties?

Een visie over het uiteindelijk mislukken.

Primair is de slechte ontwikkeling van de ChipKnip tot een meer volwassen betaalproduct te wijten aan enorme slechte start in 1996. Geheel veroorzaakt door de concurrentiestrijd tussen beiden systemen, de ChipKnip en Chipper.

Oorzaak ontstaan van Chipper.

In het voor-traject, tijdens de onderhandelingen over de onderling te verrekenen kosten en opbrengsten van de ChipKnip, vond de ING/Postbank dat zij met hun grote contingent aan particulieren klanten wel het meeste moest investeren. De ChipKnip was gepositioneerd als aparte bankpas, maar ING/Postbank ('issuer') kreeg het minste daarvoor terug van de incasserende banken ('acquirer') met hun zakelijke rekeninghouders. Kortom zeer groot ongenoegen bij ING/Postbank over de onderlinge verrekening tussen de banken.

Dit bracht er toe dat de ING/Postbank uitzag naar een doorbrekende oplossing. De ING/Postbank meende het gevonden te hebben in de ontwikkeling van Chipper. Een chipkaart die met veel bombast door de KPN was aangekondigd tijdens een in Amsterdam in okt 1995 gehouden seminar over de ontwikkeling van (alternatieve) betaalsystemen en de rol van de chipkaart daarin in het bijzonder.

Idee achter ChipKnip.

Rond 1994/95, 10 jaar na introductie van de betaalautomaat, waren er ondanks verlaging van de tarieven nog maar 'slechts' ca 120.000 betaalautomaten geïnstalleerd en bleef het elektronisch betalen ver achter bij de gestelde verwachtingen. Het aantal betaalpunten (exclusief de ambulante handel) werd voor Nederland op 430.000 geschat. Gelet op de kosten, betaalgedrag e.d. zou hiervan tenminste 180.000 in aanmerking komen voor aanschaf en gebruik van de online-betaalautomaat. Het resterend aantal (meer dan 230.000) zou vanwege onder meer de bedrag grootte, het type betaalpunt nimmer in aanmerking komen voor de investering van een bestaande betaalautomaat. Er moest een veel goedkoper alternatief worden bedacht.

Bij een normale betaalautoomaat zijn de relatief hoge kosten te wijten aan:

- kosten voor het online autoriseren en fiatteren van de betaling; (banken hadden destijds hun eigen netwerk infrastructuur.)
- kosten van de PIN-pad vanwege de beveiliging van de PIN-code
- de kosten van een printer voor het verplicht afgeven van een reçu.

E.e.a. leidde tot toepassing van de ChipKnip gebaseerd op beschikbare (bancaire)

chipkaarttechnologie met productkenmerken: offline, geen PIN, geen reçu en geschikt voor relatief kleine bedragen.

De ChipKnip was primair bedoeld om naast maar te samen met de reeds bestaande online betaalfunctionaliteit, het elektronisch betalen op vele (zo niet alle) betaalpunten mogelijk te maken.

Het zou aldus een uitbreiding zijn zodat er een elektronisch bancaire betaalfaciliteit beschikbaar was voor al de denkbare betaalpunten.

WAAR of WAT ging er mis.

De ChipKnip-Banken dachten bij de aankondiging van Chipper aan de gebeurtenissen uit 1985.

Daarbij ging de toenmalige Postbank, ook vanwege de stroperige en hautaine houding van de banken, alleen verder met de ontwikkeling van de betaalautoomaat. Toen te samen met Shell en Albert Heijn.

Dit was tot zeer grote schrik en ergernis van de andere banken, destijds verbonden in de NBV (Nederlandse Bankiers Vereniging) waar Postbank geen deel van uit maakte. Deze banken konden er toen weinig tegenover stellen en Postbank kon gebruik maken van o.a. haar geldautomaten infrastructuur.

Nu, anno 1996, probeerden de ChipKnip-banken uit alle macht zo snel en veel mogelijk de slagkracht van de nieuwe combinatie van Chipper te ontwrichten.

Deze ChipKnip-banken kregen daarbij de factor tijd mee omdat de ontwikkeling van Chipper veel minder ver was dan door KPN aan ING/Postbank was voorgesteld. Maar dit laatste was overigens niet genoegzaam bij de andere banken bekend.

Desalniettemin kregen, onder aanvuring van de Rabo, de winkeliers met een bestaande betaalautoomaat, gratis of tegen geringe vergoeding, een nieuwe of aangepaste betaalautoomaat met de ChipKnip functie.

Potentiële nieuwe online-betaalautoomaat winkeliers kregen versneld en goedkoop zo'n combi-betaalautoomaat.

Voor 'twijfel'-betaalpunten (betaalpunten eigenlijk niet geschikt voor een online-betaalautoomaat, maar zonder meer voor een ChipKnip) gold hetzelfde.

Op deze wijze werd de ChipKnip al in de start niet voor het uiteindelijke doel ingezet en werd daardoor aldus de marketing van de ChipKnip geheel vervuld.

Om de ChipKnip versneld in te voeren besloten de banken bovendien de ChipKnip niet op een aparte pas te plaatsen maar op de eigen bestaande bankpas. Daarmee bespaarde zij tevens ook de hoge extra kosten voor o.a. pasuitgifte en -beheer.

Onderwijl was Chipper driftig bezig aan de ontwikkeling maar zagen zich gesteld tegenover de enorme slagkracht van de banken en het gebruik van reeds beschikbare infrastructuur.

Chipper moest haar eigen terminals ontwikkelen en hun afnemers zien te vinden.

Hoewel ook als aparte pas gepositioneerd, besloot in april 1996 afdeling Marketing van de Postbank om Chipper ook op de bestaande giromaatpas en later ook op de ING-bankpas te plaatsen. Deze actie was commercieel gezien funest voor Chipper.

Vanwege de bescherming van de PIN-code voor het bancaire circuit mocht de PIN-code voor het opladen van Chipper niet gelijk zijn aan de strenger beveiligde banken PIN. Tenzij alle Chipper oplaadterminals aan dezelfde beveiligingseisen van de bancaire terminals zou gaan voldoen. Dit laatste paste totaal niet in het Chipper concept. Ergo Chipper was voor-bestemd om vooral ook niet bancaire c.q. betaalproducten te gaan ondersteunen.

Hoog in het Chipper vaandel stond **multifunctionaliteit** geschreven ! Waaronder ook met name allerlei identificatie/authenticatie-diensten met gebruik van de Chipper-PIN.

Het spreekt voor zich dat twee PINcodes met één en dezelfde pas niet goed valt uit te leggen aan de klant. Dit verstoorde ongetwijfeld in sterke mate de verdere ontwikkeling van Chipper.

Samengevat:

De doodsteek voor Chipper was:

1. Het plaatsen van Chipper op de bestaande bankpas. (Waardoor toepassen dubbele PINcode);
2. De enorme snelle reactie van de banken om Chipper te beperken. (Ontbreken bestaande infrastructuur bij Chipper)

De doodsteek van de Chipknip was/is :

1. Onduidelijke positionering in de markt, door inzet ChipKnip in een omgeving waarvoor het niet was ontwikkeld;(Geen ontginning andere betaalpunten)
2. Van latere invloed: Door nieuwe technologieën (w.o. internet, mobiele telefoons) én het tegen gaan van versnippering/opdeling van eigen bancaire betaalfaciliteiten door de opkomst van andere (niet-bancaire) spelers in de markt (w.o. Paypal, Apple-pay e.d.) .

d.d. 7 januari 2015,

John Gigengack

Gepensioneerd technologie manager ING /Postbank